

การศึกษาผลและผลกระทบของนักศึกษาและครอบครัว ในโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

สาลิกา เมธนาวิน ป.ร.ค.* วิภา คำนธำรงกุล ค.ม.** เบญจพร รัชตารมย์ ศ.ค.*
สุพัตรา ธรรมวงษ์ ร.ป.ค.* อลิสา ศิริเวชสุนทร ร.ป.ม.,ศ.ม.*

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาแบบตัดขวางครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลและผลกระทบของนักศึกษาและครอบครัวจากโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การศึกษาเป็นลักษณะ การวิจัยเชิงบรรยาย ด้วยกระบวนการผสมผสานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาใน โครงการฯ 2,775 รายและบุคคลในครอบครัว(ผู้ปกครอง) 1,762 ราย และกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักศึกษาใน ระบบปกติในวิทยาลัยพยาบาล 25 แห่งที่เข้าร่วมโครงการฯ มีจำนวน 2,051 ราย กลุ่มอาจารย์และบุคลากรที่ปฏิบัติงานที่อื่นๆ 1,688 ราย และกลุ่มตัวอย่างชาวบ้าน มีจำนวน 1,042 ราย ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพได้แก่ อาจารย์และผู้บริหารของ วิทยาลัยพยาบาล รวม 5 แห่งๆละ 10 ราย รวม 50 ราย จากการสุ่มอย่างง่ายแยกวิทยาลัยตามภูมิภาค ผลการวิจัย ดังนี้

ผลกระทบในเชิงเป้าหมายด้านนโยบาย ส่วนมากรับรู้ได้ว่าโครงการนี้ได้มีส่วนช่วยแก้ไขปัญหา รุนแรงในภาคใต้ โดยเฉพาะการบริการด้านสุขภาพ และเป็นการให้โอกาสพัฒนาคนในพื้นที่ และคิดว่าการลงทุนของรัฐ ค่อนข้างมากผลกระทบเชิงสังคมวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ ส่วนมากรับรู้่ววิทยาลัยดูแล นักศึกษาภาคใต้กับภาคปกติ แตกต่างกัน นักศึกษาภาคใต้ได้รับสิทธิมากกว่า ในช่วงแรกกลุ่มศึกษาประมาณ ร้อยละ 60 รู้สึกว่า นักศึกษาภาคปกติมอง นักศึกษาภาคใต้อย่างดูถูก และ มีความไม่ไว้วางใจที่ระดับปานกลาง และมาก และอาจารย์ไม่เข้าใจวัฒนธรรมประเพณีของไทยมุสลิม แต่เมื่อเวลาผ่านไป ความรู้สึกนี้ลดลง

ผลกระทบด้านการเรียนการสอน ในช่วงภาคเรียนแรก นักศึกษาและอาจารย์เห็นว่าโครงการฯ นี้ ทำให้ อาจารย์ต้องมีการะงานเพิ่มขึ้น/ยุ่งยากขึ้นในระดับมาก และ ในปีต่อมาภาระเหล่านี้เริ่มลดน้อยลง นักศึกษาร้อยละ 60 ประสบปัญหาในการเรียนการสอนค่อนข้างสูง ซึ่งในแต่ละวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน

ทัศนคติต่อการเรียนวิชาชีพพยาบาลและความคาดหวัง เกือบทั้งหมดเห็นว่าเป็นการตัดสินใจ ที่ถูกต้อง ที่มาเรียนพยาบาล ด้วยเหตุผล 3 อันดับแรก คือ มีงานทำแน่นอน ได้ช่วยดูแลคนในครอบครัว และชุมชน และเป็น ข้าราชการ เมื่อเรียนจบส่วนมากหวังจะกลับไปทำงานในภูมิลำเนาเกือบทั้งหมด คาดหวังว่าตนจะสำเร็จการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

* สถาบันพระบรมราชชนก

** วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลกระทบจากชุมชน หลังปี 2551 มีรายงานว่าเหตุการณ์รุนแรงลดลงจากเดิมเกือบครึ่ง ชาวบ้านเกือบครึ่ง พึงพอใจมากต่อนโยบายรัฐในการแก้ไขปัญหา มีครอบครัวที่ได้รับผลกระทบรุนแรงจำนวนไม่มากนัก เช่น ร้อยละ 3.4 ถูกมองว่าเป็นพวกเดียวกับรัฐ หรือ ร้อยละ 0.68 ขาดความไว้วางใจจากคนในชุมชน และร้อยละ 0.23 ต้องย้ายถิ่น ที่อยู่

ข้อเสนอแนะ ในโครงการเร่งด่วนตามนโยบายรัฐบาลลักษณะนี้ เป็นการทำงานภายใต้ความกดดัน บางครั้ง การสนับสนุนเพียงจำนวนเงินอาจไม่เพียงพอ ความสำคัญอยู่ที่การสร้างความเข้าใจ และความชัดเจนในผู้ปฏิบัติ และคนในชุมชนบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการนี้ มองว่านักศึกษาเป็นพวกของรัฐบาล ดังนั้นรัฐบาลควรสร้างความเชื่อมั่นแสดงความจริงใจให้ชุมชนได้ประจักษ์ ที่ต้องการเห็นคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

คำสำคัญ : โครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่ม การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
การเรียนการสอนวิชาชีพพยาบาล

Outcome and Impact to Students and Families of the Professional Nurse Graduate Increment Project as Solution for Problems in the Southern Provinces.

Salika Medhanavyn Ph.D.* Vipa Danthamrongoon M.Ed. **
Benjaporn Ruchatarom Dr.P.H.* Supattra Thammawong D.P.H. *
Alisa Sirivejsoonthorn M.P.A.,M.A.*

Abstract

This cross-sectional descriptive research employed mixed methods to study the outcomes and impacts of the Professional Nurse Graduate Increment Project operation. The population in quantitative study were from 2 groups: the Professional Nurse Graduate Increment Project and the local quota program of nursing students and family from the same nursing college. The first group had 2,775 nursing students and 1,762 family members (parents), the second group had 2,051 regular nursing students from the 25 participating nursing colleges, 1,688 nursing college lecturers and other 1,042 college personnel nearby the colleges. The sample in qualitative study were 50 nursing college lecturers and executives from the random sampling 10 nursing colleges. The research findings revealed that.

For the policy goal impact, most sample members perceived that the project solved the national violence problems for the southern region especially the shortage of staff in the health service and strongly agreed with this project. Most of the sample also believed that this project which government investment was worthy at high and very high level.

For the socio-cultural and welfare impact, most sample members perceived that the nursing colleges treated the southern and regular nursing students differently. The southern students got more privileges. The 60% of respondents perceived that the regular students looked down on students from the South. On the issue that nursing college lectures lacked an understanding of the culture and traditions of the Thai Muslims, this feeling subsided when time passed.

For the learning impact, the students and college lecturers believed at the first semester that the project greatly put a heavy burden on the college lecturers. On the following year, they felt the burden decreased. About 60% of the students in the project had quite severe learning difficulty, the degree of which was similar among the nursing colleges.

* Praboromarajchanok Institute for Health Workforce Development, Ministry of Public Health

** College of Public Health Sciences, Chulalongkorn University

For the attitude of nursing profession and expectation, most sample members viewed as the correct decision that they chosen to study nursing. The three reasons to join the project were secure employment, an opportunity to take care of family members and community, and a pave way to become government officials. They expected to come back to work at their home districts after graduation and believed that they education was standard quality.

The community impact, after BE 2551, it was reported that the local unrest in attacks on personnel of health service and government buildings was cut in half. Almost half of the people in the community were satisfied with the government policy for a solution to the southern unrest at a high level. Only a small number reported on violent impact

Suggestions and considerations for the future, for some people in the southern communities who opposed the project and believed that the students were on government side, the government should demonstrate sincerity by creating trust. This trust should have come from the government's determination to improve the quality of life for the southern people.

Keywords : The Professional Nurse Graduate Increment Project, Solution for Problems in the Southern Provinces ,Teaching and Learning for Nursing

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ส่งผลกระทบต่อความขาดแคลนพยาบาลเพิ่มสูงขึ้น ในวันที่ 24 เมษายน 2550 คณะรัฐมนตรีจึงได้อนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงสาธารณสุขจัดทำ "โครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้" โดยวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 25 แห่ง ได้ดำเนินการผลิตพยาบาล วิชาชีพจำนวน 3,000 คน รับนักศึกษาในปีการศึกษา 2550 และสำเร็จการศึกษาในปี 2554 มีงบประมาณสนับสนุนจากรัฐตลอดโครงการ และเมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้บรรจุเป็นข้าราชการพลเรือน และกลับไปปฏิบัติงานในภูมิลำเนา

จากรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานปี 1 พบว่าเมื่อนักเรียนได้เข้ามาศึกษาพยาบาล ในโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้บางครอบครัว ต้องย้ายถิ่นฐานเนื่องจากถูกมองว่าเข้ามาทางฝ่ายรัฐ บางครอบครัวผู้ปกครองต้องปิดบังว่าลูกของตนไปทำงานที่อื่นไม่กล้าบอกว่าไปเรียนพยาบาลในโครงการดังกล่าว หรือนักศึกษาบางคนเป็นความหวังของหมู่บ้าน เพราะเป็นคนเดียว ที่ได้เข้ารับการศึกษาวินิจฉัยพยาบาล¹ ซึ่งคณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาศถานการณ์และติดตามผลอย่างต่อเนื่องที่เป็นทั้งผลและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาและครอบครัว เพื่อทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างการปฏิบัติงานในโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มฯ กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในกลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ปกติ อาจารย์ บุคลากรของวิทยาลัยที่ร่วมโครงการ และกลุ่มผู้ปกครองของนักศึกษาในโครงการ ซึ่งเป็นข้อมูลสารสนเทศใน

การกำหนดนโยบายการแก้ปัญหา สถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ส่วนหนึ่ง นับว่าเป็นการตอบสนองการสร้างเสริมสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพบนความเร่งด่วนของการจัดทำโครงการและส่งผลต่อการสร้างสุขภาพให้กับประชาชน ในพื้นที่ที่มีสถานการณ์รุนแรงได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาผลและผลกระทบของนักศึกษาและครอบครัว อันเนื่องมาจากโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สนองต่อนโยบายของรัฐบาลในการแก้ปัญหาความมั่นคงของประเทศระยะยาว
2. ศึกษากระบวนการรับรู้ และบริบทการเข้าสู่โครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการปรับตัวของนักศึกษายาบาลได้ความแตกต่างและความหลากหลายของสภาพความเป็นอยู่สังคมและวัฒนธรรม ประเพณี

กรอบแนวคิดทฤษฎีการประเมินโครงการ

1. ใช้กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ นำความคิดปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ของ Edmund H. Husserl² มาเป็นแนวทางในการศึกษาโดยให้ประชากรเป้าหมายอธิบายเรื่องราวและประสบการณ์ต่างๆ ที่ตนเองประสบทางสโตนสัมผัสต่างๆ เกี่ยวกับสถานการณ์ภาคใต้และผลของโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้ และนำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นสาระของแบบสอบถามและแนวการสัมภาษณ์

2. ใช้ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เพราะเป็นโมเดลที่ได้รับการยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน และประเมินไปถึงความสำเร็จของโครงการ ซึ่งต้องพิจารณาทั้งผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ด้วย ซึ่งนำมาเป็นโครงสร้างของเครื่องมือการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเป็นลักษณะการวิจัยเชิงพรรณนา แบบตัดขวาง ด้วยกระบวนการผสมผสานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (mixed methods) โดยทุกกลุ่มประชากรเป้าหมายจะศึกษาเชิงปริมาณเป็นหลัก รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามตอบเอง และมีการศึกษาเชิงคุณภาพเพิ่มเติม โดยคัดเลือกจากวิทยาลัย 10 แห่ง ในทุกภูมิภาค มีรายละเอียด ดังนี้

วิธีการศึกษา

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการใช้แบบสอบถามให้ตอบเอง จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มเป้าหมายดังนี้ คือ กลุ่มประชากร ได้แก่ นักศึกษาในโครงการฯ จำนวน 2,775 รายจากจำนวนเต็ม 2965 ราย (คิดเป็นร้อยละ 93.6) และบุคลากรในครอบครัว คนใดคนหนึ่ง (ผู้ปกครอง) 1,762 รายจากจำนวนเต็ม 2,106 รายและไม่ดำเนินการ 759 รายเนื่องจากวิทยาลัยเกรงในเรื่องความมั่นคง (คิดเป็นร้อยละ 79.9) นักศึกษาในระบบปกติ มีจำนวน 2,051 ราย จากจำนวนเต็ม 2,100 ราย (คิดเป็นร้อยละ 97.7) กลุ่มอาจารย์และบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ รวมทั้งหมด 1,688 ราย และกลุ่มตัวอย่างของชาวบ้านที่สุ่มแบบบังเอิญ มีจำนวน 1,042 ราย (มีวิทยาลัย 1 แห่งไม่ดำเนินการ)

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้วิธีสัมภาษณ์ กลุ่มประชากรประกอบด้วย อาจารย์และผู้บริหารในวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกที่รับนักศึกษาในโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มฯ จำนวน 25 วิทยาลัย การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิทยาลัยเป็นหน่วยการสุ่ม โดยสุ่มจากภูมิภาคๆละ 2 วิทยาลัย ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลาง ภาคใต้ ได้กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ อาจารย์และผู้บริหารใน 10 วิทยาลัย โดย เลือกแบบเจาะจงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1) กลุ่มผู้บริหาร รองฝ่ายวิชาการ กลุ่มที่ 2) กลุ่มอาจารย์แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย กลุ่มย่อยที่ 1 อาจารย์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงเมื่อเริ่มดำเนินโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มฯ เช่น อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ฝ่ายกิจการนักศึกษา กลุ่มย่อยที่ 2 กลุ่มอาจารย์ที่รับผิดชอบสอนนักศึกษา (อาจารย์กลุ่มนี้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องเมื่อเริ่มดำเนิน โครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มฯ) ได้ตัวอย่างศึกษารวมทั้งสิ้น 70 ราย จำแนกเป็น ผู้บริหารของวิทยาลัย จำนวน 9 ราย อาจารย์ที่เกี่ยวข้องเมื่อเริ่มดำเนินโครงการฯ จำนวน 35 ราย อาจารย์ผู้สอน จำนวน 26 ราย นักศึกษาจำนวน 5 ราย

ระยะเวลาการทำวิจัย 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 13 เดือน ตุลาคม 2551 ถึง 13 ตุลาคม 2552

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

1.แบบสอบถาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงานในโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งผลและผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ของนักศึกษา

ครอบครัวย และบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการเรียน การสอน และการบริหารจัดการของวิทยาลัย ซึ่งแบบสอบถามเป็นลักษณะเลือกตอบตามความเป็นจริงของผู้ตอบ เติมข้อความลงในช่องว่างเกี่ยวกับเหตุผลของความคิดเห็น และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3-5 ระดับ มีจำนวน 6 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบสอบถาม สำหรับนักศึกษาในโครงการฯ 2) แบบสอบถาม สำหรับนักศึกษาปกติ ดังนั้นสาระที่สอบถามในแต่ละฉบับ 3) แบบสอบถาม สำหรับอาจารย์ในวิทยาลัย 4) แบบสอบถาม สำหรับบุคลากรในวิทยาลัย 5) แบบสอบถาม สำหรับชาวบ้านรอบๆวิทยาลัย 6) แบบสอบถาม สำหรับผู้ปกครองนักศึกษา

2. แบบสัมภาษณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติจริง และกระบวนการดำเนินงานในโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งผลและผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งใน ด้านต่างๆที่เกิดขึ้นจากมุมมองของผู้บริหาร และอาจารย์ในวิทยาลัย ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ โดยมีแนวทางการสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการรับรู้และทัศนคติต่อโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มฯ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในโครงการฯ ผลและผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ในวิทยาลัย ความคาดหวังต่อโครงการฯ

2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร โดยมีแนวทางการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ การวางแผนการรองรับการดำเนินงานของวิทยาลัยในด้านต่างๆ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและแนวทางแก้ไข ระดับความสำเร็จของการดำเนินงาน และความคิดเห็น ความคาดหวังต่อโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มฯ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในโครงการฯ ผลและผลกระทบที่เกิดขึ้น ทั้งในด้าน

ต่างๆที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ในวิทยาลัยความคาดหวังต่อโครงการฯ

คุณภาพเครื่องมือ : คุณภาพแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Face validity) โดยนำมาพิจารณาร่วมกัน เนื่องจากทีมวิจัยเป็นกลุ่มที่ดำเนินงานในโครงการในระดับนโยบาย จึงสามารถพิจารณาความถูกต้อง และครอบคลุมของข้อคำถามในแบบสอบถาม และแนวทางการสัมภาษณ์ และปรับแก้ไขก่อนพิมพ์ และได้ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อทดสอบความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้สร้างแบบสอบถาม และผู้ตอบแบบสอบถามของข้อคำถามต่างๆ โดยทดสอบกับนักศึกษาพยาบาลจำนวน 1 ห้องเรียน (108 คน) อาจารย์ 2 คน บุคลากรในวิทยาลัย 2 คน ชาวบ้านรอบๆ วิทยาลัย 3 คน และผู้ปกครอง 2 คน ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี โดยให้อ่านแต่ละข้อ ถ้าไม่เข้าใจให้แก้ไขในส่วนที่ไม่เข้าใจ ส่วนใหญ่เกิดเนื่องจากการใช้ภาษาที่เน้นทางการเกินไป ซึ่งทีมวิจัยได้รวบรวม และปรับแก้

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐาน คือร้อยละ ค่าเฉลี่ย 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการศึกษาวิจัยและอภิปรายผล ดังนี้

1. การรับรู้สาระต่างๆและเหตุผล การสมัครเข้าเรียน พยาบาลในโครงการฯ

พบว่า รับรู้จากเจ้าหน้าที่ของรัฐและท้องถิ่น และจากการบอกเล่าของชาวบ้านในอัตราใกล้เคียงกันคือ ประมาณครึ่งหนึ่ง และจากผู้นำชุมชนเพียงร้อยละ 6.5 สำหรับการรับรู้รับรู้ว่าจากวิทยุและโทรทัศน์สูงสุดที่ร้อยละ 58 รองลงมา มีหนังสือแจ้งไปยังครอบครัว และจากแผ่นพับหรือป้ายโฆษณาร้อยละ 15 และ 11 ตามลำดับ ข้อมูล

เบื้องต้นเกี่ยวกับโครงการที่ได้รับรู้ในขณะนั้น ปรากฏว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับผลที่ตามมาเมื่อสำเร็จ การศึกษา คือ การมีงานแน่นอนและได้กลับไปทำงานในพื้นที่บ้านเกิดของนักศึกษาเอง รายงาน ด้วยอัตราสูงใกล้เคียงกันคือร้อยละ 88 และ 87 ตามลำดับ รองลงมารับรู้ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องฟรี ทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นค่าเทอม ค่าอาหาร ค่าชุด นักศึกษา ค่าอุปกรณ์หรือเอกสารประกอบการเรียน รายงานร้อยละ 72 ประเด็นที่รับรู้น้อยที่สุดคือ ใครๆ ก็เรียนได้มีเพียงร้อยละ 7.6 ซึ่ง อภิปรายได้ว่าในการเข้าเรียนภายใต้โครงการฯ นี้ นักศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ว่าจะต้องมีเกณฑ์การคัดเลือก และเงื่อนไขหลังในการเรียน รวมทั้งการสนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการเรียน และการเลือกสถานที่เรียน³ ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นโอกาสของทุกคน ไม่มีความลำเอียงในการคัดเลือก การลงสถานที่เรียน ทุกอย่างมีความยุติธรรม ทำให้ยอมรับผลการเข้าเรียน และไม่มีการฟ้องร้องหรือเขียนบัตร สนทน่ให้ใดๆ

ทัศนคติต่อการเรียนวิชาชีพพยาบาล และความคาดหวัง เกือบทั้งหมดเห็นว่าเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องที่มาเรียนพยาบาล โดยที่บุคคล ในครอบครัวมีบทบาทในการตัดสินใจ โดยให้เหตุผล 3 อันดับแรก คือ มีงานทำแน่นอน ได้ไปช่วยดูแลคนในครอบครัวและชุมชน และเป็นข้าราชการ ซึ่งทุกคนพึงพอใจที่ได้รับการคัดเลือก สอดคล้องกับโครงการเพชรในตมของกระทรวง ศึกษาธิการที่นำเยาวชนมาเรียนในมหาวิทยาลัยศรี นครินทร์วิโรจน์ และกลับไปรับราชการครูในท้องถิ่น ตั้งแต่ พ.ศ.2529ถึงปัจจุบัน มีเยาวชน ภาควิชาได้ เข้าศึกษาและสำเร็จการศึกษารวม 212 คน (ผู้ปกครองทุกคนมีความหวังที่ต้องการเห็นความสำเร็จของบุตรหลานทั้งสิ้น มีส่วนน้อย ร้อยละ 3) ไม่มั่นใจว่าบุตรหลานจะสำเร็จการศึกษาหรือไม่ และเมื่อเรียนจบ ส่วนมาก หวังจะให้

กลับไปทำงานในอำเภอที่อยู่อาศัย โดยทำงานที่ โรงพยาบาลอำเภอ มากที่สุด และนักศึกษาเกือบ ทั้งหมด มีความคาดหวังว่าตนจะสำเร็จการศึกษาแน่นอน และคิดว่ามีคุณภาพเท่าเทียมกันกับ นักศึกษาภาคปกติ สำหรับการวางแผนการทำงาน ในอนาคตนักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 85 ยังคง ยืนยันที่จะ กลับไปทำงานในอำเภอที่เป็นภูมิลำเนา และจำนวนครึ่งหนึ่งต้องการทำงานในโรงพยาบาล ชุมชนมากที่สุด เกือบทั้งหมดคิดว่าการลงทุนของ รัฐคุ้มค่าน่ามากถึงมากที่สุด

2. สภาพความเป็นอยู่และการปรับตัวของนักศึกษาในวิทยาลัย

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารทุกคน สามารถบริหารจัดการภายในเวลาจำกัด มุ่งเน้น ทุกคนต้อง อยู่ในหอพักวิทยาลัยเพื่อการดูแล ที่ทั่วถึงและปลอดภัย โดยคำนึงถึงการอยู่ร่วมกัน ของ 2 วัฒนธรรม และ 2 ศาสนา รวมทั้งการสร้าง ความเข้าใจ กับอาจารย์และนักศึกษาที่ส่วนมาก เป็นไทย-พุทธ ในเรื่องการปฏิบัติกิจทางศาสนา อาหารมุสลิม ภาษาที่ใช้ภาษาวิของนักศึกษา ในโครงการ เป็นต้น เพื่อให้อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ซึ่งเริ่มแรกเกิดความกังวลของอาจารย์ เป็นอย่างมากเพราะการสื่อสารที่ไม่เข้าใจกัน (คนละภาษา) จึงกำหนดให้มีการสอนภาษาไทย ตอนเย็นทุกวัน และอาจารย์พูด/สอนในวิชาต่างๆ ช้าลง ทำให้นักศึกษาประทับใจอาจารย์ "ท่านเป็น อาจารย์ที่นับถือศาสนาพุทธ แต่ท่านไม่เคยกีดกัน และเป็นกลางในการนับถือศาสนา ท่านเป็นคน ที่เข้าใจนักศึกษา ช่วยเหลือทุกอย่าง สนับสนุน เกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจของนักศึกษามุสลิม แม้จะขึ้นฝึกปฏิบัติงาน ท่านก็พยายามจัดหา สถานที่ให้นักศึกษาทำการละหมาด และสนใจ สอบถามว่านัก ศึกษามีกิจกรรมทางศาสนาอะไร บ้าง กิจกรรมบางอย่างขัดกับศาสนาอิสลามไหม" และประทับใจเพื่อนนักศึกษา "ช่วงแรกๆ ต่างคน

ต่างจากบ้านมาไกล แม้ว่าจะนับถือศาสนาไม่เหมือนกันแต่เหมือนคนหัวอกเดียวกัน สมัยอยู่ที่บ้านไม่ได้สนิทสนมกับคนมุสลิม แต่เวลาที่เรารู้สึกชีวิตด้วยกันอยู่ที่นี้ ทำให้เรารักเพื่อนมุสลิมมากขึ้น ทุกวันๆ มีหลายเหตุการณ์ที่ประทับใจ ความสนุกสนานความกล้าแสดงออก ความร่าเริงสดใสเรามีให้กันตลอด"

จากการศึกษาเชิงปริมาณมีนักศึกษาประมาณ ครึ่งหนึ่งที่เห็นว่าสภาพที่ยังคงเป็นปัญหาได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ในหอพักทั้งเรื่องความสะดวก และความเพียงพอของห้องนอน ห้องน้ำและความปลอดภัยด้านทรัพย์สิน และการจัดการด้านอาหารการกิน ซึ่งนักศึกษาเผชิญกับปัญหาเหล่านี้และพร้อมที่จะปรับตัวตลอดเวลาเพื่อให้อยู่ได้โดยยึดเป้าหมายคือการเป็นพยาบาลกลับไปทำงานที่ภูมิลำเนา ทำให้ต้องแก้ปัญหาด้วยตนเอง และใช้ความอดทนในสภาพที่ไม่สบายนักจนคุ้นเคย ทำให้ปัจจุบันปัญหาต่างๆลดลง ประกอบกับส่วนมากมีเพื่อนที่สนิทเป็นนักศึกษาในโครงการฯ และเป็นไทยมุสลิม ส่วนนักศึกษาไทยพุทธ ครึ่งหนึ่งมีนักศึกษาภาคปกติเป็นเพื่อนที่สนิท ที่ช่วยเหลือกันทั้งให้ยืมเงิน สิ่งของให้กำลังใจโทรศัพท์ไปบรรยายกับที่บ้าน และนักศึกษาเกือบครึ่งมีอาจารย์ที่สนิทเป็นพิเศษซึ่งพบในกลุ่มนักศึกษาชายมากกว่าศึกษาหญิง ช่วยในการปรับตัวได้มาก การที่ให้นักศึกษาทุกคนเข้าพักในหอพักในวิทยาลัยและดูแล อย่างใกล้ชิดเพื่อประทับประคองให้พ้นสถานการณ์ความไม่คุ้นชินในระยะแรกจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนา จนกระทั่งนักศึกษาปรับตัวได้จึงคลายการดูแลให้เป็นธรรมชาติที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะจากการศึกษาในโครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างปีพ.ศ.2550-2554⁴ ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่าง ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดน

ภาคใต้ (ศอ.บต.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) และมหาวิทยาลัยทั่วประเทศจำนวน 102 แห่งรับนักศึกษา 5 รุ่นๆละ 500 คน ที่พบว่านักศึกษาผู้ได้รับทุนไม่สามารถปรับตัว ในการเรียนในระดับอุดมศึกษา ตลอดจนสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยในระหว่างการศึกษา ซึ่งมีความแตกต่างจากภูมิลำเนาเดิม จึงทำให้นักศึกษา มีผลการเรียนต่ำและบางคนต้องพ้นสภาพนักศึกษา ดังนั้นจึงเป็นบทเรียนให้วิทยาลัยแต่ละแห่งได้ให้การเอาใจใส่ในสภาพความเป็นอยู่ของนักศึกษาในโครงการอย่างทั่วถึง

รายได้นักศึกษานอกจากรัฐให้ค่าอาหารวันละ 60 บาท ยังมีรายได้จากแหล่งอื่นด้วย ร้อยละ 78 มีรายได้จากที่บ้าน และ ประมาณครึ่งหนึ่งได้จากการกู้เงิน(กยศ.) ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เกี่ยวกับเอกสารการเรียนของใช้ส่วนตัวและค่าอาหารการติดต่อสื่อสารกับที่บ้าน ในช่วง 1 เดือนแรกของการเข้าเรียนติดต่อทางโทรศัพท์ เรื่องหลักยังคงเป็นการเรียน การใช้เงินและอาหารการกิน และในปีที่ 2-3 การโทรศัพท์กลับบ้านลดน้อยลงและเป็นเรื่องสุขภาพอนามัยเข้ามาแทนที่เรื่องอาหารการกิน ทั้งนี้แสดงว่านักศึกษาสามารถปรับตัวได้และเริ่มอยู่ อย่างลงตัว นักศึกษารู้สึกพึงพอใจอย่างมากกับ กิจกรรมที่ทางรัฐจัดขึ้นได้แก่ "การติดต่อสื่อสารทางไกลผ่านดาวเทียม ระหว่างผู้ปกครองกับนักศึกษา" หรือ "การนำผู้ปกครองไปเยี่ยมนักศึกษาที่วิทยาลัยพยาบาล" สภาพเหล่านี้ในแต่ละวิทยาลัยมีความเห็นเหมือนกัน

3. ทศนคติและมุมมองของนักศึกษาไทยพุทธต่อไทยมุสลิม

แม้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับการมีโครงการฯแต่เมื่อสอบถามถึงความรู้สึกครั้งแรกที่รู้ว่ามีนักศึกษาในโครงการฯมาเรียน

ในวิทยาลัย รายงานว่ารู้สึกเฉยๆ ไม่พอใจและกลัวมากถึง 2 ใน 3 และ ส่วนใหญ่เห็นว่าบัณฑิต เมื่อสำเร็จการศึกษามีคุณภาพเท่าๆ นักศึกษาภาคปกติ ถึงร้อยละ 70 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนไทยมุสลิมพบว่า นักศึกษาภาคปกติไทยพุทธ ประมาณครึ่งหนึ่ง รายงานว่ามีเพื่อนสนิทเป็นนักศึกษาในโครงการฯ ในระยะแรกยังไม่เข้าใจกันทำให้มีผลกระทบกับการปฏิบัติกิจทางศาสนาอิสลาม ต่อมาเมื่อได้เรียนและลงฝึกในชุมชนร่วมกัน ทำรายงานร่วมกัน ทำให้ได้พูดคุยกันมากขึ้น เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ประกอบกับเข้าใจศาสนา และวัฒนธรรมของไทย-มุสลิมมากขึ้น ได้ปรับตัวทำให้ไม่เกิดผลกระทบต่อกัน เช่น ไม่ทำเสียงดังรบกวนเพื่อนที่กำลังละหมาด เป็นต้น เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน

4. การรับรู้ผลและผลกระทบภายใต้โครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มฯ ได้ข้อค้นพบดังนี้

ผลกระทบในเชิงเป้าหมายด้านนโยบาย ส่วนมากรับรู้ได้ว่าการผลิตพยาบาลภายใต้โครงการนี้ได้มีส่วนช่วยแก้ไขปัญหายา ของชาติ ในภาคใต้ ได้มีโอกาสช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่เดือดร้อน ซึ่งขาดโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ โดยเฉพาะปัญหาด้านสุขภาพและเห็นว่าเป็นการให้โอกาสพัฒนาคคนให้ไปดูแลประชาชนในพื้นที่ตนเอง และเกิดความยั่งยืน เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยน วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน เกือบทุกคนเห็นด้วยอย่างยิ่งกับโครงการนี้

ผลกระทบเชิงสังคม วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ ส่วนมากรับรู้ได้ว่าวิทยาลัยดูแลนักศึกษาภาคใต้กับภาคปกติ แตกต่างกัน นักศึกษาภาคใต้ได้รับสิทธิมากกว่า เมื่อเวลาผ่านไปความรู้สึกนี้ อยู่ในระดับไม่มีหรือมีน้อย สำหรับผลกระทบทางด้านจิตใจโดยรู้สึกว่ เริ่มแรกนักศึกษาภาคปกติ มองนักศึกษาภาคใต้อย่างดูถูก และมีความไม่ไว้

วางใจที่ระดับปานกลางและมาก และ 1 ปีต่อมาสภาพ เช่นนี้จำนวนครึ่งหนึ่งคิดว่ามีน้อยหรือไม่มี และร้อยละ 13 เห็นว่ามีมากขึ้น ส่วนการรับรู้สาระที่ว่า อาจารย์ไม่เข้าใจวัฒนธรรมประเพณีของไทยมุสลิม กลุ่มศึกษาประมาณ 2 ใน 3 รายงานที่ระดับปานกลางและมาก และในช่วงหลังมีรายงานว่า ไม่มีหรือมีน้อยลง

ผลกระทบด้านการเรียนการสอน ในช่วงภาคเรียนแรก นักศึกษาและอาจารย์เห็นว่าการโครงการฯ นี้มีผลทำให้อาจารย์ต้องมีภาระงานเพิ่มขึ้น/ยุ่งยากขึ้นในระดับมาก และ ในช่วงปีต่อมาภาระเหล่านี้เริ่มลดน้อยลง สำหรับการรับรู้ที่ว่า นักศึกษาในโครงการฯ เป็นกลุ่มที่ก่อให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอนนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ได้มองเช่นนั้น นอกจากนี้นักศึกษาประมาณ 2 ใน 3 ประสบปัญหาด้านการเรียนการสอนค่อนข้างสูง ซึ่งในแต่ละวิทยาลัยความเห็นเหมือนกัน โดยเห็นว่า สภาพของห้องเรียนที่แน่นเกินไป และสอนเร็วเกินไป เนื้อหามากแต่เวลาค่อนข้างน้อย รองลงมามีปัญหาในการฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วย และส่วนหนึ่งยังมีปัญหาเรื่องการสื่อสาร

ผลกระทบจากชุมชน

1) ก่อนปี 2551 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ กลุ่มศึกษาสะท้อนว่า ได้แก่ มีการทำร้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือทำลายสถานที่ราชการ มีคนในชุมชนเสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบฯ มีคนใน ชุมชนย้ายถิ่นฐานออกนอกพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานสถานการณ์รุนแรงทำให้เสียชีวิต และบาดเจ็บ ทรัพย์สินเสียหาย⁵ ซึ่งปีถัดมามีรายงานว่ เหตุการณ์นี้ลดลงจาก ร้อยละ 31, 22.5, 18.8 ตามลำดับ เหลือเพียงร้อยละ 14.3, 14.8 และ 11.8 ตามลำดับ ส่วนในการดำเนินชีวิต ความไว้วางใจระหว่าง เพื่อนบ้านในชุมชนที่อยู่อาศัย ความปลอดภัยในการเดินทางติดต่อไปมาหาสู่กัน

ผลกระทบในการทำมาหากิน เช่น ไปสวน กรีดยาง จำนวนเกินครึ่งรายงานว่าเป็นผลกระทบในการทำมาหากินลดลงหรือไม่มี ซึ่งชาวบ้านในชุมชนจำนวนเกือบครึ่งมีความพึงพอใจ ต่อนโยบายรัฐในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ระดับมาก และพึงพอใจจำนวนเพิ่มมากขึ้นในปีต่อไป โดยรับรู้ว่ามีกรรมร่วมกันของชาวบ้านในการป้องกันชุมชน เช่น การตั้งเวรยาม หรือ ในชุมชนมีเจ้าหน้าที่ของรัฐรักษาความปลอดภัย

2) ผลกระทบทางสังคม ชาวบ้านจำนวน 2 ใน 3 รับรู้ว่ามีนักศึกษาเข้ามาเรียนภายใต้โครงการนี้ ส่วนที่ยังไม่รับรู้เนื่องจากเหตุผลหลายประการ เช่น กลัวผลกระทบด้านความปลอดภัย หรือ กลัวมีผลต่อสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และมีรายงานน้อยมาก มีเพียงจำนวนเล็กน้อยที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างรุนแรง เช่น ร้อยละ 3.4 (61ราย)ถูกมองว่าเป็นพวกเดียวกับรัฐ หรือ ร้อยละ 0.68 (12ราย)ขาดความไว้วางใจจากคนในชุมชน ร้อยละ 0.23 (6ราย) ส่งผลต่อความเป็นอยู่ในพื้นที่ ต้องย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย การสนับสนุนช่วยเหลือจากคนในชุมชนเมื่อรับรู้ว่าได้ไปเรียน ส่วนมากเป็นการให้คำแนะนำและกำลังใจ ส่วนน้อยที่ให้เงินช่วยเหลือให้กู้เงิน และ ช่วยดูแลคนในครอบครัว

อภิปรายได้ว่า การที่นักศึกษาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้มาเรียนพยาบาลนั้น นอกจากเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่นักศึกษาแล้ว นักศึกษาเหล่านี้ยังเป็นความหวังของชุมชน ที่จะได้มีพยาบาลซึ่งเป็นลูกหลาน หรือคนในชุมชน ได้กลับมามดูแลสุขภาพคนในครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้ เนื่องจากชุมชนเห็นว่า พยาบาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังขาดแคลน และปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ยิ่งทำให้พยาบาลที่ไม่ใช่คนในพื้นที่ย้ายออกไปจำนวนมาก ดังนั้น การได้พยาบาลที่เป็นคนในพื้นที่จะทำให้ไม่มีการย้ายออก

และสามารถดูแลสุขภาพคนในชุมชน ได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้คนในชุมชนก็ต้องการพยาบาลที่เป็นคนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนสูงอายุ ในชุมชนบางคน ไม่สามารถใช้ภาษาไทยได้ หรือ ใช้ได้เพียงเล็กน้อย ทำให้ไม่สามารถสื่อสารเพื่อบอกเล่าอาการความเจ็บป่วยแก่แพทย์หรือพยาบาล ซึ่งเป็นคนต่างพื้นที่ได้ ดังนั้นการมีพยาบาลที่เป็นคนในพื้นที่จะช่วยให้การดูแลสุขภาพของคน ในชุมชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้คนในชุมชนกล้าที่จะเข้ามาพบเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากขึ้น และมีความไว้วางใจพยาบาลที่เป็นคนในชุมชนมากกว่า นอกจากนี้คนในชุมชนยังเห็นว่า การให้คนในพื้นที่ได้มาเรียนพยาบาลวิชาชีพ ทำให้เยาวชนหรือคนในพื้นที่มีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ได้มีงานอาชีพที่มั่นคง มีเกียรติ และเป็นความภาคภูมิใจทั้งของตนเอง ครอบครัว และชุมชน

คนในชุมชนบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับการมาเรียนพยาบาลของนักศึกษาในโครงการฯ ซึ่งอาจเกิดมาจากการขาดความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาชีพการพยาบาลและวัตถุประสงค์โครงการฯ โดยจะแสดงออกทั้งทางพฤติกรรม และคำพูด โดยมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปกับทั้งนักศึกษา และคนในครอบครัว เช่น ไม่พูดจาด้วย ไม่ทักทายเหมือนเดิม เป็นต้น ในส่วนของคำพูดที่แสดงถึงความไม่เห็น ด้วยกับการมาเรียนของนักศึกษา และโครงการฯนั้น ไม่ได้พูดกับนักศึกษาหรือคนในครอบครัวโดยตรง แต่พูดกับชาวบ้านคนอื่น ทั้งแง่คดีส่วนตัวต่อวิชาชีพพยาบาลว่าเป็นอาชีพที่ต้องรับใช้ผู้อื่น และต้องอยู่กับสิ่งสกปรก โรคภัยไข้เจ็บ เป็นอาชีพที่ลำบาก เป็นต้น อคติต่อตัวผู้เรียนเองว่าไม่อาจจะมีความสามารถในการเรียนพยาบาลวิชาชีพ และไม่อาจจะเรียนสำเร็จได้ ไม่เชื่อว่าจบแล้วจะมีงานทำและเป็นข้าราชการเหมือนที่รัฐได้ประกาศไว้ อีกทั้งยังมองว่า

นักศึกษาฯ เหล่านี้เป็นพวกของรัฐบาล จึงไม่ค่อยพึงพอใจโครงการฯ ซึ่งทำให้นักศึกษาฯ รู้สึกไม่สบายใจ และไม่มั่นใจในความปลอดภัยของตนเองและครอบครัว ผลกระทบด้านลบนี้แสดงให้เห็นว่าภาครัฐยังไม่สามารถสื่อสารและทำความเข้าใจกับคนในชุมชน ต่อวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ประกอบกับบางคนไม่มีความเชื่อมั่นต่อรัฐว่าโครงการนี้จะช่วยแก้ไขปัญหาก็หรือตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของเขาได้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ความสำเร็จในการดำเนินงาน น่าจะเป็นผลจากการใช้กลไกความร่วมมือจากหลายหน่วยงานแม้ว่าเป็นภารกิจที่มีระยะเวลาเตรียมการค่อนข้างสั้นคือ 3 สัปดาห์ และเป็นเรื่องเร่งด่วนตามนโยบายรัฐบาล ซึ่งการดำเนินงานอยู่ภายใต้แรงกดดันจากนโยบาย และสถานการณ์ร้ายแรงทางภาคใต้ ทำให้ทุกคนดำเนินงานด้วยความมุ่งมั่นที่จะช่วยแก้ปัญหา ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่เนื่องจากความไม่ชัดเจนในแนวปฏิบัติ ทำให้ก่อเกิดการดำเนินงานที่มีปัญหาอุปสรรคเป็นผลให้การดำเนินงานในวิทยาลัยต้องปรับแก้ไขตลอดเวลา ดังนั้นการดำเนินงานในโครงการลักษณะนี้ จึงมีความจำเป็นต้องเริ่มต้นด้วยการสร้างความชัดเจนร่วมกัน ระหว่างกระทรวงมหาดไทย (สอศ., กอธมน.) และกระทรวงสาธารณสุข (สถาบันพระบรมราชชนกและวิทยาลัยในสังกัด 25 แห่ง) กำหนดผลสัมฤทธิ์ร่วมกัน และคำนึงถึงการป้องกันข้อขัดแย้งที่เกิดจากการสื่อสารไม่สมบูรณ์ และการปฏิบัติที่เบี่ยงเบนไป การดำเนินการที่มีแผนกำกับให้เกิดการผสมผสานกิจกรรม และบริหารจัดการทรัพยากร ที่เหมาะสมตามสัดส่วนลำดับความสำคัญ และสามารถดำเนินงานได้จริง เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานโครงการฯ

2. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของโครงการอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้น ควรมีระยะเวลาเพียงพอให้ทุกฝ่ายได้เตรียมพร้อม เตรียมการโดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมให้สถาบันการศึกษาเข้าใจบริบทของผู้เรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน และจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับนักศึกษาในกลุ่มนี้ นอกจากนั้นควรมีการเตรียมอาจารย์ บุคลากรในวิทยาลัยและนักศึกษาในกลุ่มอื่นๆ ให้มีความเข้าใจถึงภาษาและวัฒนธรรมทางภาคใต้

3. เนื่องจากคนในชุมชนบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับการมาเรียนพยาบาลของนักศึกษาในโครงการฯ ซึ่งอาจเกิดจากขาดความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์โครงการฯ โดยจะแสดงออกทั้งทางพฤติกรรม และคำพูด ซึ่งทำให้นักศึกษาฯ รู้สึกไม่สบายใจ และไม่มั่นใจในความปลอดภัยของตนเองและครอบครัว การลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น คือการสร้างเชื่อมั่นจริงใจของรัฐบาลที่ต้องการเห็นคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการดำเนินการที่ได้ให้สัญญาว่า เมื่อสำเร็จการศึกษา แล้วจะได้บรรจุเป็นข้าราชการพลเรือน และการเตรียมรองรับพยาบาลสำเร็จใหม่ เป็นสิ่งที่ต้องรีบดำเนินการ อาทิ การดูแล เชื้ออำนาจ โดยเฉพาะความปลอดภัยและค่าตอบแทนในสิทธิที่จะได้รับ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติการ

อาจารย์เป็นตัวจักรสำคัญในการสร้างพยาบาลให้มีทัศนคติที่ดี การพัฒนาอาจารย์โดยการพัฒนา ความคิดของอาจารย์เป็นหลักในการรู้จักตนเองและเข้าใจ ผู้อื่นเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยความอ่อนโยน มีมิตรไมตรี มีเมตตา ให้อภัย และเข้าถึงจิตใจของนักศึกษาได้อย่างแท้จริง ขณะเดียวกัน

นักศึกษาได้รับความรัก ความอ่อนโยน ความเข้าใจ ความต้องการของตน สามารถลดความรู้สึกทางลบ ของนักศึกษาในโครงการฯ ได้มากที่สุด และนำไปสู่การปรับความคิด ทักษะคิด ปรับความคิดมุมมอง ในการอยู่ร่วมกันใน สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างก่อเกิดความเข้าใจ มองโลกอย่างสันติสุข และอิมเมมใจ

เอกสารอ้างอิง

1. สาลิกา เมธนาวิน.(2551). รายงานผลการวิจัยเบื้องต้น "การพัฒนาการดำเนินงาน โครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่ม เพื่อแก้ไขปัญหา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้" .สถาบันพระบรมราชชนก. หน้า 5.
2. นิศา ชูโต.(2545). การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ :แมทส์ปอยท์. หน้า 23.
3. สาลิกา เมธนาวิน.(2551). รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ปี 1 โครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่ม เพื่อแก้ไขปัญหา ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้: พิมพ์ครั้งที่ 1.นนทบุรี. หน้า 1.
4. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) (2551). โครงการทุนอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้(2550-2554),กรุงเทพมหานคร หน้า5-10.
5. นายแพทย์สุภัทร ฮาสุวรรณกิจและคณะ. สถานการณ์กำลังคนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2551 ในท่ามกลางสถานการณ์ไม่สงบ: 2552.
6. กระทรวงสาธารณสุข.โครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหาชายแดน ภาคใต้.2551: หน้า 1